

Pružanje psihosocijalne zaštite vatrogascima

Informacija o provedenim
aktivnostima i planovima za 2024.

pripremila Dunja Radauš, dipl. prof. psiholog

16. veljače 2024.

Zakonska regulativa psihološke podrške vatrogascima

- **Zakon o vatrogastvu (NN125/19 i 114/22)**

Psihološka pomoć dobrovoljnom i profesionalnom vatrogascu

Članak 63.

(1) Vatrogascu koji je u obavljanju vatrogasne djelatnosti ili prilikom obavljanja vatrogasne djelatnosti posredno ili neposredno sudjelovao u traumatskom događaju ili drugoj visoko stresnoj i kriznoj situaciji, pružit će se psihološka pomoć.

(2) Pravo na psihološku pomoć može se omogućiti i članovima obitelji osoba iz stavka 1. ovoga članka.

(3) Vatrogasac koji odbije psihološku pomoć može se uputiti na izvanredni kontrolni zdravstveni pregled.

(4) Psihosocijalna zaštita, mjerila i način postupanja u pružanju pomoći vatrogascima utvrđuju se pravilnikom koji donosi glavni vatrogasni zapovjednik.

Na temelju članka 63. stavka 4. Zakona o vatrogastvu (»Narodne novine« broj: 125/19 i 114/22), glavni vatrogasni zapovjednik donosi

- **Pravilnik o psihosocijalnoj zaštiti, mjerilima i načinu postupanja u pružanju pomoći vatrogascima (NN100/2023)**

- https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2023_08_100_1467.html.

Pravilnik o psihosocijalnoj zaštiti, mjerilima i načinu postupanja u pružanju pomoći vatrogascima (NN100/2023)

- Pravilnikom se **uređuje psihosocijalna zaštita na svim razinama vatrogasnih organizacija**, uređuju se nositelji provedbe (mreža psihologa pružatelja psihološke pomoći), postupak provedbe, koordinacija te financiranje troškova pomoći.
- ***Psihosocijalna zaštita*** se odnosi na skup mjera i postupaka koji se provode u cilju unapređenja i očuvanja mentalnog zdravlja, prevencije te suočavanja i prevladavanja teškoća u osobnom i profesionalnom funkcioniranju vatrogasaca te obuhvaća ***psihološku pomoć*** vatrogascu koja se odnosi na emocionalno rasterećenje i podršku uslijed visoko stresnog i/ili traumatskog događaja te ***socijalnu pomoć*** koja se odnosi na socijalnu (financijsku i pravnu) pomoć stradalim osobama te njihovim članovima obitelji.
- Nositelji provedbe psihosocijalne zaštite su **psiholozi – zaduženi za provedbu psihosocijalne zaštite, prvenstveno psihološke podrške**
- Socijalni radnici i pravne službe – reguliraju socijalna i financijska prava
- **Psiholozi Hrvatske vatrogasne zajednice** → koordinacija i nadzor provedbe postupka psihosocijalne zaštite na svim razinama vatrogasnih organizacija, vođenje evidencija pružanja psihološke pomoći, pružanje psihološke pomoći vatrogascima Državnih interventnih postrojbi, pružanje pomoći ostalim vatrogasnim organizacijama po potrebi, organiziranje i provođenje psiholoških edukacija, suradnja s vanjskim suradnicima psiholozima, istraživački rad...

Mreža psihologa – vanjskih suradnika

- Model psihološke pomoći u različitim zemljama (npr. Slovenija, Austrija, Švedska, Turska)
- Mreža psihologa po županijama (blizina, dostupnost, mogućnost da se „pokriju” sve vatrogasne organizacije)
- HVZ ima kontakte zainteresiranih i stručnih psihologa koji bi bili vanjski suradnici (u pregovorima smo još sa psiholozima za Grad Zagreb, Riječku, Ličko- senjsku, Varaždinsku i Šibensko-kninsku županiju)
- Nakon odluke o imenovanju vanjskih suradnika – psihologa (Odluku donosi glavni vatrogasni zapovjednik), psiholozi sklapaju Ugovore o djelu sa županijskim vatrogasnim zajednicama ili javnim vatrogasnim postrojbama
- Zadaća psihologa vanjskih suradnika - provode psihološku podršku (psihološke krizne intervencije, grupni razgovor podrške, individualne razgovore), psihološke edukacije i druge aktivnosti po potrebi (npr. psihologijsku selekciju za prijem u postrojbu...)
- Postupak psihosocijalne zaštite, odnosno psihološke pomoći provode stručnjaci educirani u pružanju pomoći u kriznim situacijama.
- Psiholozi Hrvatske vatrogasne zajednice biti će zaduženi za koordinaciju provedbe postupka psihosocijalne zaštite na svim razinama vatrogasnih organizacija, vođenje evidencije i pružanje psihološke pomoći u određenim situacijama ili po potrebi

Psihološka edukacija

Članak 8.

- (1) **Nadležna unutarnja ustrojstvena jedinica Hrvatske vatrogasne zajednice je nositelj psihološke edukacije** vezano uz kontinuirani razvoj profesionalnih kompetencija nositelja provedbe psihološke pomoći u okviru pružanja psihosocijalne zaštite te utvrđuje, međuresorno surađuje i planira stručne potrebe nositelja provedbe psihosocijalne zaštite.

- (2) U okviru plana i programa psihološke edukacije kontinuirano će se usavršavati zapovjednici/čelnici vatrogasnih organizacija i osobe koje se ovlaste iz članka 10. ovog Pravilnika.

Članak 9.

DOGAĐAJI NAKON KOJIH SE POKREĆE PSIHOSOCIJALNA ZAŠTITA

(1) Postupak psihosocijalne zaštite koji uključuje psihološku i socijalnu pomoć **obavezno** se pokreće u roku unutar 24 do 96 sati u situacijama koje uključuju:

1. Smrtno stradavanje vatrogasca
2. Teško stradavanje vatrogasca

Pritom pomoć mogu koristiti i njihovi članovi obitelji.

(2) Postupak psihološke pomoći u okviru pružanja psihosocijalne zaštite **obavezno** se pokreće u roku unutar 24 do 96 sati u situacijama koje uključuju:

1. Svjedočenje smrti ili teško stradavanje kolege vatrogasca
2. Ozbiljnu životnu ugrozu vatrogasca
3. Svjedočenje smrti ili teškog stradavanja člana obitelji
4. Svjedočenje smrti ili teškog stradavanja djece

(3) Postupak psihološke pomoći u okviru pružanja psihosocijalne zaštite **može** se pokrenuti u roku unutar 24 do 96 sati u situacijama koje uključuju:

1. Osobni gubitak članova obitelji koji ometaju profesionalno funkcioniranje pojedinca
2. Stanja kroničnog stresa te značajna psihofizička opterećenja vezana uz obavljanje vatrogasne djelatnosti
3. Poteškoće u profesionalnom funkcioniranju kod obavljanja vatrogasne djelatnosti (npr. Poteškoće u komunikaciji, učestali sukobi, učestala bolovanja, značajne promjene u rezultatima rada i osobnom pristupu prema izvršavanju zadataka)

Članak 10.

Ovisno o vrsti i mjestu događaja, postupanja iz psihosocijalne zaštite **pokreće zapovjednik/čelnik vatrogasne organizacije ili osoba koju on ovlasti**

Upućuje obavijest (pismenu ili usmenu) nadležnoj unutarnjoj ustrojstvenoj jedinici Hrvatske vatrogasne zajednice (Odjel za sigurnost, edukaciju i psihološku pomoć) **posredno preko Državnog vatrogasnog operativnog centra 193 (DVOC) ili neposredno psihologu Hrvatske vatrogasne zajednice tj. voditelju Odjela za sigurnost, edukaciju i psihološku pomoć**

Zapovjednik/čelnik vatrogasne organizacije ili osoba koju on ovlasti, nakon obavijesti HVZu o potrebi za pružanjem psihološke pomoći, **kontaktira psihologa – vanjskog suradnika s kojim ima sklopljen ugovor ili traži od HVZ** (Odjela za sigurnost, edukaciju i psihološku pomoć) da im osigura psihologa – vanjskog suradnika ukoliko trenutno nemaju svog psihologa – vanjskog suradnika

Po primitku obavijesti, psiholog – vanjski suradnik (nositelj provedbe psihosocijalne pomoći za određenu županiju) odmah **uspostavlja kontakt s zapovjednikom/čelnikom** vatrogasne organizacije i posredno s zapovjednikom/voditeljem koji je neposredno sudjelovao na mjestu događaja i/ili vatrogasnoj intervenciji

Psiholog – vanjski suradnik podnosi **pisano izvješće**, s preporukom za daljnje postupanje i dostavlja ga nadležnom zapovjedniku/čelniku vatrogasne organizacije, nadležnoj unutarnjoj ustrojstvenoj jedinici HVZ-a te glavnom vatrogasnom zapovjedniku na znanje

IV. FINANCIRANJE TROŠKOVA PSIHOSOCIJALNE ZAŠTITE VATROGASCIMA

- (1) Psihološku pomoć te prema potrebi i socijalnu pomoć vatrogascima **zaposlenicima Hrvatske vatrogasne zajednice** koja se pokreće sukladno članku 9. ovog Pravilnika, **financira Hrvatska vatrogasna zajednica**.
- (2) Psihološku pomoć te prema potrebi i socijalnu pomoć u okviru pružanja psihosocijalne zaštite vatrogascima zaposlenicima javnih vatrogasnih postrojbi **koje zapošljavaju 42 i više profesionalnih vatrogasca za slučajeve iz članka 9. stavak 1. i 2. ovog Pravilnika financira Hrvatska vatrogasna zajednica, odnosno jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, ovisno tko je zapovjedio ili naložio izlazak na vatrogasnu intervenciju.**
- (3) Psihološku pomoć te prema potrebi i socijalnu pomoć u okviru pružanja psihosocijalne zaštite vatrogascima **zaposlenicima javnih vatrogasnih postrojbi koje zapošljavaju do 42 zaposlena, vatrogascima dobrovoljnih vatrogasnih društava**, za slučajeve iz članka 9. stavak 1. i 2. ovog Pravilnika, financira Hrvatska vatrogasna zajednica ili jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave **ovisno tko je zapovjedio ili naložio izlazak na vatrogasnu intervenciju.**
- (4) Psihološku pomoć te prema potrebi i socijalnu pomoć u okviru pružanja psihosocijalne zaštite **vatrogascima profesionalnim i dobrovoljnim vatrogascima vatrogasnih postrojbi u gospodarstvu**, za slučajeve iz članka 9. stavak 1. i 2. ovog Pravilnika, **financira Hrvatska vatrogasna zajednica ili osnivač vatrogasne postrojbe** ovisno tko je zapovjedio ili naložio izlazak na vatrogasnu intervenciju.

Provedene aktivnosti pružanja psihosocijalne pomoći vatrogascima od 2021. do 2024. god

2021. – pružanje pomoći vatrogascima nakon potresa u Sisačko-moslavačkoj županiji (Zoran Šimić, psiholog)

2022. – smrtno stradavanje vatrogasca u Župi dubrovačkoj (Zoran Šimić, Anto Zelić – psiholozi)

2022. - Novi Marof, autobusna nesreća sa stradalim stranim turistima, psihološka pomoć pružena većem broju vatrogasaca iz DVD-ova na području Novog Marofa (Ratko Kovačić, psiholog)

2022. - Voćin, smrtno stradalo dijete koje su vatrogasci otkopavali, psihološka pomoć pružena pripadnicima DVD Voćin (Anto Zelić, psiholog)

2023. – Lobor, rally na kojem je smrtno stradao vozač, psihološka pomoć pružena djelatniku DVD Lobor (Zoran Šimić, psiholog).

2023. – Garešnica – smrtno stradao dobrovoljni vatrogasac (nije bio na vatrogasnoj intervenciji), psihološka pomoć pružena djelatnicima JVP Garešnica (Elizabeta Šantić, psiholog)

2024. – teška prometna nesreća na A1, Županijski vatrogasni zapovjednik Karlovačke županije za djelatnike JVP Karlovac zatražio psihološku pomoć (Zoran Šimić, psiholog)

2024. – dvostruko samoubojstvo (Opatija) te ubrzo nakon toga teška prometna nesreća sa smrtnim posljedicama (Lovran) – pružena psihološka pomoć djelatnicima JVP Opatija (Dunja Radauš, psiholog)

2024. – zbog samoubojstva mlt. osobe (poznaničnik) – psihološku pomoć zatražio zapovjednik DVD Slunj za svoje djelatnike (Zoran Šimić, psiholog)

Planovi za 2024. godinu vezano za psihosocijalnu zaštitu vatrogasaca – Odjel za sigurnost, edukaciju i psihološku pomoć

- Konačna lista mreže psihologa vanjskih suradnika – donošenje Odluke, sklapanje vanjskih Ugovora
- Sastanak sa županijskim zapovjednicima i zapovjednicima JVP-a → Psihološka edukacija o sustavu psihološke pomoći u vatrogastvu, psihološkim kriznim intervencijama i Pravilniku o psihosocijalnoj zaštiti vatrogasaca
- Psihološke edukacije o psihološkim kriznim intervencijama i psihološkoj podršci – uključiti sve vatrogasne organizacije (suradnja s vanjskim suradnicima psiholozima oko provođenja edukacija)
- Preventivne mjere → psihološke edukacije budućih vatrogasaca – uvesti kolegij Vatrogasne psihologije u DVŠ!
- Sustavno provođenje edukacije službenika HVZ te pripadnika profesionalnih i dobrovoljnih vatrogasnih postrojbi iz područja vatrogasne psihologije i psihologije općenito
- ...

Hvala na pažnji!